

Tekst źródłowy nr 8

Immunitet królewski

Sądzimy, że największą trwałość naszego królestwa (zapewnimy) w ten sposób, jeżeli po życzliwym rozważeniu nadajemy kościołom (albo temu kogo chciałbyś wymienić) dobrodziejstwa i, przy opiece boskiej, pismem na trwałe to potwierdzamy. Niechaj zatem będzie wiadome waszej gorliwości, że na prośbę męża apostolskiego (takiego to) biskupa tego miasta, dla zyskania sobie wiecznej nagrody, udzieliliśmy mu takiego dobrodziejstwa, ażeby do posiadłości jego kościoła, które w ostatnich czasach otrzymał z naszego lub czyjegokolwiek nadania, albo które w przyszłości łaska Boża zechciałaby powiększyć w posiadaniu świętego miejsca, nie śmiał wejść żaden urzędnik państwowy czy to dla odbywania sądów, czy też dla ściągania skądkolwiek kar sądowych, lecz tym wszystkim niech władają dla chwały Bożej sam biskup lub jego zastępcy na podstawie pełnego immunitetu. Postanawiamy zatem, abyście ani wy, ani wasi podwładni, ani następcy wasi, ani żaden inny urzędnik publiczny nie ośmielił się kiedykolwiek wchodzić na ziemie nadane na terenie naszego królestwa wspomnianemu kościołowi, czy to z hojności króla czy osób prywatnych, albo które zostaną mu nadane, dla wysłuchania spraw spornych, dla ściągania kar z jakichkolwiek wyroków sądowych, dla korzystania z postojów i żywności albo dla schwytania poręczycieli. Lecz ze wszystkiego, co skarb mógłby otrzymać od wolnych albo służebnych i innych ludzi, którzy znajdują się na roli i granicach, czyli na ziemiach wspomnianego kościoła, zbierany za pośrednictwem jego pełnomocników. I niechaj tego naszego nadania uczynionego dla chwały Bożej i zbawienia duszy naszej i naszego potomstwa, nie usiłuje złamać ani wyniosłość królewska, ani zachłanna żądza jakiegokolwiek urzędnika. I aby, przy Bożej pomocy, obecna wola, pozostała nienaruszona zarówno teraz, jak i w przyszłości, postanowiliśmy utwierdzić ją poniżej własnoręcznym podpisem.

1. *Jakie przywileje otrzymywał obdarowany immunitetem?*
2. *Zdefiniuj na podstawie tego źródła pojęcie immunitet.*
3. *Przedstaw, na podstawie wiedzy pozaźródłowej, jakie były następstwa nadawania immunitetów.*

Ad. 1. Obdarowany, biskup lub rycerz oraz ich następcy uzyskiwali pełnię praw na immunizowanym obszarze, zwłaszcza w zakresie:

- uwolnienia od wszelkich świadczeń materalnych na rzecz władcy,
- sądownictwa,
- ściągania kar sądowych.

Władca rezygnował ze świadczeń i ze swej jurysdykcji i jej następstw, czyli ściągania kar sądowych.

Ad. 2. Immunitet – prawo (przywilej) niepodlegania temu, co ciąży na innych i nieczynienia tego, do czego inni są zobowiązani (podatki, daniny, posługi, obowiązkowe darowizny). Immunitet zwalniał od podległości sądownictwu państwowemu, które zastępowało własne (kościelne, patrymonialne). Immunitety dzielimy najczęściej na sądownicze i ekonomiczne.

Ad. 3. Następstwa nadawania immunitetów:

- a) zubażanie dochodów państwa (monarchy),
- b) decentralizacja ziem państwa, spowodowana brakiem jednolitego prawa i podobnych opłat,
- c) wzrost znaczenia kościoła w państwie, wraz ze wzrostem jego pozycji materialnej,
- d) zmniejszanie się obszarów domen królewskich (królewszczyzn),
- e) immunitety sądownicze wyłączały spod jurysdykcji księcia (króla) całe grupy ludności (duchowieństwo i ludzie zamieszkujący dobra kościelne).